

We komen op onze route een heleboel oorlogskerkhoven tegen met kransen van 'poppies', klaprozen (van kunststof), op witte kruisen. Er zijn 160 van die kerkhoven. Hoe verschrikkelijk moet het er een eeuw geleden uitgezien hebben. Maar nu is dit een vriendelijk glooiend en groen land geworden. Het is fysiek een makkelijke route, nergens hoog of laag, of ingewikkeld. Maar het is ook een beladen tocht. Meestal boeken we een overnachting de dag voordat we ergens aankomen, dat geeft de meeste vrijheid en dat gaat prima in dit deel van Vlaanderen, we komen nergens in de problemen. We slapen zelfs een keer in een 'Mondriaan-caravan'.

De mooie herfstdagen waarin we lopen, laten ons paddenstoelen zien, zoals we ze nog nooit gezien hebben. Ik wist niet dat er zoveel verschillende soorten waren en ook niet dat er zoveel op een vierkante meter konden groeien. We eten ze ook (niet zelfgeplukt). Maar er zijn nog veel meer typisch Belgische heerlijkheden, afgezien van de bekende mosselen en frietjes (die ook niet te versmaden zijn). Ik kan me nog een Vlaamse stoofschotel herinneren. Konijn zat erin. En een broodpudding met kaneel en een dikke laag suikerglazuur (vinden onze kleinkinderen ook nu nog erg lekker). En zo is het toch ook een mooie tocht om te lopen. Voor het thuisfront nemen we Belgische chocolade mee. En dan te bedenken dat er nu maar liefst drie chocolademusea in België zijn. In Antwerpen staat het grootste, het grootste chocolademuseum ter wereld zelfs: Chocolate Nation. Er moet toch ergens iets fout gegaan zijn, want we hebben dat museum niet bezocht.

Maar we liepen ook in het oosten van België. Toen we het Pieterpad achter ons gelaten hadden, trokken we zuidwaarts. Door de Ardennen naar Luxemburg. En van Luxemburg langs de Semois weer naar het westen. Oei, die Ardennen. Daar zijn uitsluitend heel lange hellingen. Er komt geen einde aan. Dat vergde flink wat inspanning voor de redelijk ongeoefende langeafstandwandelaars die we toen nog waren. We liepen over een GR, een Grande Randonnée: een beschreven en over het algemeen goed aangegeven route. In die tijd – zo lang is het al geleden – *was er nog geen gps*. Het was dan ook zaak om de rood-witte streepjes op bomen, huizen, schuurtjes en muurtjes niet te missen. Maar ook toen kwamen we er al snel achter dat de GR's geen grote voorkeur hebben voor de kortste weg. Integendeel. Is er een berg te beklimmen, dan ga je er overheen. Is er een kloof te doorwaden, dan doe je dat. Prettige koffietentjes, daar zijn de GR's niet zo goed in. Erger nog, meestal ga je met een grote boog om elk bewoond gebied heen.

Maar dit oostelijk deel van de grensstreek van België en Frankrijk is wel een ongelooflijk mooi gebied om te lopen. Zeker als je comfortabel langs het water van de Semois kunt lopen. Allemaal over onverharde paden, dus geen auto te zien. Ook geen mountainbikes, *want die waren toen nog niet eens uitgevonden*. En medewandelaars of 'tegenpatters' waren op de vingers van een hand te tellen (allemaal samen in heel België). We liepen met een piepklein tentje in de rugzak, voor als we ergens zouden stranden. Dat bleek een verstandige voorzorg te zijn, je kunt immers zomaar ergens in het bos je tentje opzetten. Maar je kunt ook op allerlei kleine adresjes overnachten. Geri was toen al heel goed in het vinden van dergelijke plekjes. Ik moet ook bekennen dat we menig zak frieten gegeten hebben, want in het kleinste gehucht staat altijd wel een frietkot.

We liepen de GR-route naar het westen tot Bohan. Daar in de buurt maakten we kennis met een voor ons volkomen nieuwe route-aanduiding: een gele schelp op een blauw veld. De aanduiding van de route naar Santiago de Compostella. We besloten de schelpen te volgen. En op dat moment ging ons langeafstandwandelen langzaam veranderen in pelgrimeren. En dat is toch anders. Het is alsof je deel uitmaakt van een traditie die letterlijk duizend jaar oud is. Als een kraal in een lange ketting, geregen door de eeuwen heen. Je loopt van kerkje naar kerkje, van klooster naar klooster en onderweg ontmoet je mensen die allemaal zo hun eigen redenen hebben om naar Santiago te lopen. Maar dat is weer een ander verhaal.